

QUÁN TRIẾT NGHỊ QUYẾT CỦA ĐẢNG VỀ XÂY DỰNG HUYỆN
VÀ TĂNG CƯỜNG CẤP HUYỆN, ĐẨY MẠNH CÔNG TÁC PHỤC VỤ
KHÍ TƯỢNG THỦY VĂN ĐỀN HUYỆN VÀ CƠ SỞ SẢN XUẤT

Nguyễn Đức Ngữ,
Viện Khí tượng thủy văn

I - Quán triết những quan điểm và nội dung cơ bản của các chỉ thị, nghị quyết của Đảng về xây dựng huyện và tăng cường cấp huyện

Báo cáo chính trị tại Đại hội lần thứ IV của Đảng (XII/1976) nêu rõ "... phải từng bước xây dựng huyện trở thành đơn vị kinh tế nông - công nghiệp". Hội nghị Ban chấp hành trung ương lần thứ 2 (khóa IV) đã ra nghị quyết "Tập trung cao độ lực lượng của cả nước, của các ngành, các cấp tạo ra một bước phát triển vượt bậc về nông nghiệp ..." và "... từng bước xây dựng huyện thành đơn vị kinh tế nông - công nghiệp ...".

Ngày 25-I-1978, thủ tướng Chính phủ đã ra chỉ thị số 80 TTg về xây dựng huyện và giao nhiệm vụ cho các ngành, các cấp phải làm tốt công tác này.

Tháng VI năm 1978, thủ tướng Chính phủ lại gửi công văn cho chủ tịch UBND các tỉnh và thành phố trực thuộc, thủ trưởng các ngành ở trung ương nhắc nhở những công việc phải làm để hoàn thành công tác quy hoạch huyện, giao nhiệm vụ cho UBND tỉnh và các ngành trong tỉnh phải kiểm tra, đôn đốc và giúp đỡ cấp huyện, các ngành ở trung ương phải cử cán bộ đi đôn đốc, kiểm tra, giúp đỡ địa phương và phải có bộ phận thường trực công tác này.

Tiếp theo các chỉ thị, nghị quyết nói trên, tháng III/1982, Đại hội lần thứ V của Đảng đã ra nghị quyết về những nhiệm vụ kinh tế - xã hội chủ yếu trong 5 năm (1981 - 1985) và những năm 80. Nghị quyết nhấn mạnh: "Phải tập trung sức phát triển mạnh nông nghiệp, đưa nông nghiệp một bước lên sản xuất lớn xã hội chủ nghĩa" và khẳng định rằng phải lấy huyện làm địa bàn trọng yếu để thực hiện 3 nội dung cơ bản của việc đưa nông nghiệp một bước lên sản xuất lớn xã hội chủ nghĩa là :

1. Nông nghiệp phải được tiến hành sản xuất và phân phối sản phẩm theo quy hoạch và kế hoạch của cả nước.

2. Đẩy mạnh cuộc cách mạng khoa học kỹ thuật trong nông nghiệp.

3. Hoàn thành cai tạo xã hội chủ nghĩa đối với nông nghiệp. Việc lấy huyện làm địa bàn chủ yếu để thực hiện 3 nhiệm vụ trên có nghĩa là trên địa bàn huyện phải tiến hành phân công lao động, tổ chức lại sản xuất, sử dụng tốt lao động, đất đai, rừng, biển, khí hậu ... thực hiện thâm canh, chuyên canh, mở mang ngành nghề, xây dựng huyện theo hướng kết hợp nông - công nghiệp (hay lâm - nông - công nghiệp, hoặc ngư - nông - công nghiệp).

Nghị quyết hội nghị trung ương lần thứ III (khóa V) (tháng XII/1982) đã đề ra chủ trương xây dựng huyện và tăng cường cấp huyện.

Để thực hiện nghị quyết này, Ban xây dựng huyện của trung ương Đảng và Hội đồng Bộ trưởng được thành lập. Tháng III/1983, Ban xây dựng huyện đã ra thông báo nêu rõ phải quyết tâm làm chuyên biến rõ rệt tình hình ở tất cả các huyện, trước hết là các huyện trọng điểm về sản xuất lương thực, thực phẩm, cây công nghiệp, hàng xuất khẩu. Thông báo cũng yêu cầu các Bộ, Ban, Ngành ở trung ương phải phân công 1 đồng chí trong lãnh đạo trực tiếp phụ trách công tác xây dựng huyện và tổ chức một nhóm chuyên viên chuyên trách giúp lãnh đạo trong công tác này.

Nghị quyết hội nghị trung ương lần thứ IV (khóa V) đề ra: "Tập trung sức phát triển mạnh nông nghiệp, coi nông nghiệp là mặt trận hàng đầu" và "...cần làm ngay, làm mạnh việc bồi trí lại sản xuất nông nghiệp và phân bổ lại lao động ở từng cơ sở, trên địa bàn từng huyện, từng tỉnh và trong cả nước".

Gần đây nhất là nghị quyết số 50 ngày 17/V/1983 của Hội đồng Bộ trưởng về tiếp tục đẩy mạnh công tác xây dựng huyện và tăng cường cấp huyện.

Những nghị quyết, chỉ thị của Đảng và nhà nước trên đây thể hiện những quan điểm cơ bản, và nội dung cơ bản của việc xây dựng huyện và tăng cường cấp huyện sau đây :

1. Xây dựng huyện và tăng cường cấp huyện là một chủ trương lớn, một biện pháp lớn, một nhiệm vụ rất cấp bách hiện nay để thực hiện đường lối xây dựng kinh tế trong chặng đường đầu tiên, trước mắt của quá trình công nghiệp hóa xã hội chủ nghĩa là "Tập trung sức phát triển mạnh nông nghiệp, đưa nông nghiệp một bước lên sản xuất lớn xã hội nghĩa trong một cơ cấu kết hợp chặt chẽ, đúng đắn nông nghiệp, công nghiệp hàng tiêu dùng và công nghiệp nặng". Nội dung của đường lối đó là nắm vững đất đai, rừng, biển, khí hậu thời tiết, trang bị vật chất, số dân lao động để phát triển mạnh nông nghiệp, gắn liền với phát triển công nghiệp và lưu thông phân phôi.

2. Xây dựng huyện và tăng cường cấp huyện là thực hiện tổ chức lại sản xuất, phân công lại lao động trên địa bàn huyện để sử dụng tốt sức lao động và các điều kiện, tài nguyên thiên nhiên nhằm nâng cao năng suất lao động, mức sản xuất, thu nhập quốc dân và đời sống.

3. Nhiệm vụ cụ thể của việc xây dựng huyện về mặt kinh tế bao gồm :

- Thực hiện quy hoạch tổng thể và quy hoạch ngành trên địa bàn huyện về kinh tế - xã hội và chuyên môn hóa sản xuất.
- Thực hiện kế hoạch hóa nhằm giải quyết cân đối các vấn đề về sản xuất và đời sống trong huyện.
- Xây dựng cơ sở vật chất, kỹ thuật của huyện.
- Tổ chức lại sản xuất, phân bổ lại lao động theo hướng gắn nông nghiệp với công nghiệp và lưu thông, phân phôi.
- Cải tạo, xây dựng và hoàn thiện quan hệ sản xuất xã hội chủ nghĩa.

Đảng và Nhà nước về xây dựng huyện và tăng cường cấp huyện
như thế nào?

Xuất phát từ đặc điểm của ngành ta là không có hệ thống cơ quan hành chính ở cấp huyện mà thực hiện thống nhất quản lý theo ngành từ trung ương đến các đài khí tượng thủy văn tỉnh, thành và các trạm KTTV phân bố theo đặc điểm khí hậu thủy văn của đất nước, việc thực hiện các chỉ thị, nghị quyết của Đảng và Nhà nước nói trên chủ yếu là tăng cường công tác phục vụ KTTV trên địa bàn huyện.

Do đó ngay từ năm 1976, ngành ta đã đề ra trong kế hoạch 5 năm (1976 - 1980) của ngành là "mở rộng diện phục vụ và tổ chức phục vụ KTTV đến cấp huyện và cơ sở sản xuất", và nêu ra biện pháp thực hiện là mỗi đài KTTV chọn một huyện làm thí điểm phục vụ, vừa làm vừa rút kinh nghiệm để mở rộng dần ra các huyện khác.

Ngày 10-IX-1977, Tổng cục trưởng đã ra chỉ thị số 644 CT/KTTV về tổ chức công tác phục vụ KTTV đến huyện.

Sau khi có chỉ thị 80/TTr của Thủ tướng Chính phủ về xây dựng huyện và tăng cường cấp huyện, Tổng cục trưởng đã cử 1 đồng chí Phó Tổng cục trưởng chỉ đạo công tác phục vụ cấp huyện. Hầu hết các đài KTTV đã triển khai thực hiện thí điểm việc phục vụ KTTV đến huyện và cơ sở sản xuất bằng nhiều hình thức khác nhau. Các hình thức phục vụ chủ yếu là cung cấp tư liệu, thông báo KTTV các loại, truyền đạt kịp thời các bản tin dự báo thời tiết, thủy văn đến các cấp lãnh đạo, chỉ đạo sản xuất của tỉnh và huyện, đặc biệt là các huyện trọng điểm về sản xuất nông nghiệp, biên soạn các tài liệu đặc điểm khí hậu, đặc điểm thủy văn của tỉnh v.v..

Sau 3 năm thực hiện các chỉ thị, nghị quyết của Đảng, Nhà nước và của Tổng cục trưởng, ngành ta đã tổ chức hội nghị phục vụ cấp huyện vào năm 1980 để rút kinh nghiệm, bàn bạc về nội dung và biện pháp phục vụ KTTV đến huyện.

Việc phục vụ KTTV đến huyện và cơ sở sản xuất trong thời gian qua của ngành ta tuy đã đạt được một số kết quả tốt, bước đầu có tác dụng phục vụ sản xuất, đời sống của huyện và cơ sở sản xuất, nhiều đơn vị đã làm tốt, được các cấp lãnh đạo ở địa phương khen ngợi, song nhìn chung còn yếu, thể hiện ở các mặt sau đây:

- 1/- Chưa đồng đều (nơi làm được nhiều, nơi làm ít, có nơi chưa làm được gì hơn trước, có mặt làm được, có mặt chưa làm được).
- 2/- Chất lượng phục vụ còn thấp (còn chung chung, chưa bám sát yêu cầu sản xuất qua địa phương, chưa nhạy bén, kịp thời ...).
- 3/- Tổ chức thực hiện còn nhiều lúng túng cả về nội dung và biện pháp.
- 4/- Hình thức phục vụ chưa phong phú.

III - Tăng cường công tác phục vụ KTTV trên địa bàn huyện

1/- Mục tiêu của việc phục vụ KTTV trên địa bàn huyện.

Như trên đã nói, ngành ta thực hiện các nghị quyết của Đảng và Nhà nước về xây dựng huyện và tăng cường cấp huyện bằng việc tăng cường công tác phục vụ KTTV trên

địa bàn huyện phải nhằm phục vụ việc xây dựng huyện trở thành đơn vị kinh tế nông công nghiệp, phát triển mạnh sản xuất nông nghiệp, đưa nông nghiệp một bước lên sản xuất lớn xã hội chủ nghĩa.

Do đó phục vụ KTTV trên địa bàn huyện chủ yếu là phục vụ phát triển sản xuất nông nghiệp (bao gồm cả lâm nghiệp và ngư nghiệp) của huyện, trước hết là sản xuất lương thực, thực phẩm, hàng tiêu dùng thiết yếu và hàng xuất khẩu nhằm góp phần giải quyết vấn đề ăn, mặc, và có lương thực dự trữ mà nghị quyết Hội nghị trung ương lần thứ 3 đã đề ra là 19 - 20 triệu tấn lương thực/năm 1985.

2/- Nội dung của công tác phục vụ KTTV trên địa bàn huyện.

Nội dung của công tác phục vụ KTTV đến huyện tùy thuộc đặc điểm tự nhiên kinh tế, xã hội và yêu cầu của từng huyện. Có thể nêu khái quát những vấn đề chủ yếu sau đây :

- Phục vụ công tác lập quy hoạch, kế hoạch phát triển sản xuất của huyện.

Quy hoạch huyện là khâu công tác quan trọng, đầu tiên của việc xây dựng huyện. Chỉ trên cơ sở quy hoạch tổng thể và quy hoạch ngành có căn cứ khoa học, phù hợp với điều kiện tự nhiên, kinh tế, xã hội mới có thể tiến hành tốt các khâu kế hoạch hóa chuyên môn hóa sản xuất, áp dụng tiến bộ khoa học kỹ thuật vào sản xuất. Hiện nay các huyện trong cả nước đã lập quy hoạch huyện bước đầu, song như nghị quyết 50 của Hội đồng Bộ trưởng đã nhận định, chất lượng quy hoạch huyện còn thấp, chưa đáp ứng yêu cầu, cần phải soát lại để bổ sung và hoàn chỉnh.

Đối với ngành ta, phục vụ công tác quy hoạch huyện cần hướng trọng tâm vào phục vụ việc phân vùng, quy hoạch sản xuất nông nghiệp vì ảnh hưởng của các điều kiện KTTV đối với sản xuất nông nghiệp rất rõ rệt, rất nhạy bén và là ảnh hưởng quan trọng nhất, mặt khác huyện là địa bàn trọng yếu để thực hiện nhiệm vụ phát triển mạnh sản xuất nông nghiệp, mặt trận hàng đầu trong chặng đường đầu tiên của sự nghiệp công nghiệp hóa xã hội chủ nghĩa.

- Phục vụ việc thăm canh, tăng năng suất cây trồng và vật nuôi. Nói chung là phục vụ việc đưa các tiến bộ khoa học kỹ thuật vào sản xuất nông nghiệp. Các tiến bộ khoa học kỹ thuật trong nông nghiệp như cơ cấu giống, thuỷ lợi, phân bón, thuốc trừ sâu, cơ giới hóa v.v... chỉ có thể áp dụng có kết quả tốt trong điều kiện ngoại cảnh thích hợp, ở từng vùng cụ thể, trong từng thời kỳ cụ thể. Các điều kiện KTTV là một trong những điều kiện ngoại cảnh quan trọng nhất.

- Phục vụ việc chỉ đạo sản xuất, phòng tránh và khắc phục hậu quả của thiên tai. Việc phục vụ chỉ đạo sản xuất phải bắt đầu từ khâu xây dựng kế hoạch sản xuất hàng năm, hàng vụ, đến khâu điều chỉnh kế hoạch và chỉ đạo hàng ngày.

- Phục vụ chuyên ngành theo những yêu cầu riêng.

3/- Hình thức phục vụ KTTV trên địa bàn huyện.

Hình thức phục vụ KTTV đến huyện có thể rất phong phú, tùy thuộc sáng kiến của từng đơn vị, từng người, song những hình thức phổ biến nhất là :

- Cung cấp tư liệu về đặc điểm chế độ thời tiết, khí hậu, thủy văn của huyện và các vùng trong huyện.
- Cung cấp các loại thông báo, dự báo KTTV định kỳ và không định kỳ.
- Cung cấp các tài liệu tổng kết, nghiên cứu về KTTV ứng dụng phục vụ sản xuất.
- Tuyên truyền, phổ biến kiến thức về KTTV và hướng dẫn sử dụng các tư liệu, tài liệu cung cấp v.v...

Điều quan trọng là nội dung và chất lượng của các loại thông tin, tư liệu này như thế nào để người được cung cấp có thể sử dụng chúng có hiệu quả nhất. Do đó các thông tin này cần bao đảm đáp ứng đúng yêu cầu, đầy đủ, chính xác, kịp thời và có khả năng áp dụng.

Hiện nay, các thông tin KTTV chưa thể đáp ứng được yêu cầu của sản xuất ngày càng phát triển và trình độ chuyên môn hóa ngày càng cao. Nhiệm vụ của chúng ta là phải nghiên cứu kỹ yêu cầu của các ngành sản xuất để tiến hành "dày sít hóa" các thông tin KTTV. Nói chung mức độ "dày sít" của thông tin càng cao thì khoa học kỹ thuật càng tiếp cận với thực tiễn sản xuất.

4/- Điều kiện và khả năng của chúng ta đối với công tác phục vụ cấp huyện.

Mặc dù hiện nay các thông tin KTTV chưa thể đáp ứng được yêu cầu của sản xuất và đời sống, song ngành ta có điều kiện và khả năng để tăng cường công tác phục vụ KTTV đến huyện. Chúng ta có một mạng lưới trạm KTTV khá hoàn chỉnh, số trạm được phân bố ở các vùng khác nhau của đất nước, trong đó có nhiều huyện, trang bị kỹ thuật của ngành ngày càng được tăng cường. Khối lượng số liệu điều tra cơ bản bao gồm nhiều hạng mục quan trắc của các yếu tố khí tượng, thủy văn đã được tích lũy khá đầy đủ từ hàng chục năm nay. Nhiều tài liệu tổng kết và nghiên cứu về khí tượng, thủy văn có giá trị phục vụ sản xuất đã và đang được biên soạn.

Chúng ta có một đội ngũ cán bộ đông đảo, có năng lực và kinh nghiệm phục vụ, có nhiệt tình công tác.

Tuy nhiên, để thực hiện tốt chức trung tâm của ngành, cần phải có sự chuyên biến về nhận thức của mọi người, nhất là của cán bộ lãnh đạo, quản lý từ trung ương đến địa phương, quán triệt quan điểm của Đảng về xây dựng và tăng cường cấp huyện, thấy hết yêu cầu của sản xuất trên địa bàn huyện đối với việc phục vụ KTTV để xác định trách nhiệm và có quyết tâm cao, có biện pháp tốt, nhằm phát huy trí tuệ của tập thể, làm cho việc phục vụ KTTV đến huyện và cơ sở sản xuất ngày càng đạt hiệu quả cao hơn./.

(Bài phát biểu tại Hội nghị DBDF
và phục vụ cấp huyện năm 1983)